

Onun dostlarının sırası, xüsusişlə, geniştir. Onun - addimları elastik, hərəkətləri şux insanın tərbiyədə, nəsil-nəcəbatində, xarakterində, zövqündə, zəka dərinliyində şəxsiyyəti müdrik kelamları ilə müşayiət olunan SÖZ ADAMININ.

2014-cü ilin oktyabrında Azərtac sensasiyalı bir informasiya yaydı. "Rusiyada azərbaycanlı naşirin yubileyi qeyd olunub."

"Rusyanın Ulyanovsk şəhərindəki "Ulyanovsk çap evi"ndə milli poliqrafiyamızın inkişafında böyük xidmətləri olan, Azərbaycanın ilk poliqrafçı alimi Şəddat Cəfərovun 75 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbir keçirilib. Tədbirdə Şəddat Cəfərovun mənəni ömür yolundan və "Ulyanovskaya Pravda" (hazırkı "Ulyanovsk çap evi") nəşriyyatında baş direktor vəzifəsində çalışdığı illərdə gördüyü işlərdən söz açılıb.

Vurğulanıb ki, "Ulyanovskaya Pravda" nəşriyyatında işlədiyi vaxtda da elmi və ictimai fəaliyyətini davam etdirib. Tədbirdə yubilyara Ulyanovsk Vilayətinin rəhbərliyi və digər təşkilatlar adından fəxri fərman, diplom və qiymətli xatirə hədiyyələri təqdim olunub.

Səfər çərçivəsində Şəddat Cəfərov bu şəhərde yaşayan diasporumuzun nümayəndələri ilə birgə Azərbaycanın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin və görkəmli siyasi xadim Nəriman Nərimanovun Ulyanovskda ucaldılmış abidələri önünə təcəkkələr qoyub.

Heydər Əliyev Fondunun "Təhsilə dəstək layihəsi" çərçivəsində əsaslı təmir etdirdiyi Ulyanovsk şəhərindəki 78 nömrəli orta ümumtəhsil məktəbini ziyarət edən Ş.Cəfərov burada yaradılmış Azərbaycan tarixi və mədəniyyəti muzeyi ilə tanış olub".

Səhərlər iş - axşamlar evə tələsən adam

ŞƏDDAT CƏFƏROV! Bu ad təkcə Azərbaycanda deyil, bütövlükdə keçmiş MDB dövlətlərində tanınır, sevilir. İnanın, bu adın yanında MİRFATMA XANIMIN adı xüsusi məhəbbətlə dilə götürilir.

Bir gün Şeyx Şamilə: "Kimin sayəsində ucalmışan?" - sualını verirlər. O, məşhur olmasının səbəbini açanda "adi oğlan idim. Həyat yoldaşının sayəsində tanındım, məshhurlaşdım" - cavabını verir. Bu baxımdan, yaxından tanıdığım Mirfatma xanım böyük poliqrafçı Şəddat Cəfərovun ömrünü, həyatını, evini, könül dünyasını nurlandıran ləyaqət, sədaqət nümunəsidir.

Buz ürkəlilər Fatma xanımın Şəddat müəllimin yolunda əsl MƏŞƏL kimi sölələndiyini duymaz. Qadının mənəvi ölçüsü, ilk meyari mənlilikdən başlayır. Onun xanım, ana, həyat yoldaşı ilhamının gövhəri Şəddat kimi uca şəxsiyyətə verdiyi dəyərdir.

Deyl Karnegi yazır: "Nəzakət ailə həyatı üçün mühərrikə yağı lazımlı olan qədər vacibdir". Bu baxımdan Mirfatma xanım incə xarakterli, xeyirxah, hər şeyə qadir olan qadındır, ilahi varlıdır. Deyl Karneginin 15 milyon nüsxədən çox satılan "DOSTLARI nece qazanmalı" kitabında bir neçə ABŞ prezidentinin adları çəkilir ki, onların da həyatı (həyatlarını) öz sevib evləndikləri arvadları cəhənnəmə çeviriblər.

Budur! Şəddat Cəfərovun min bir zəhmətindən cana gələn, işiq verən, süslənən KİTABLARI stolumun üstündə sıralanıb. Her bir kitabla tanışlığım onların TEKNOLOJİ TƏRTİBATINDAN başlayır. Məzmun - forma anlayışı parlaq harmoniya təşkil edir. 1994-cü ildə diqqətlə oxuyub, qeydlər etdiyim "ACILI-ŞİRİNLİ GUNLƏR" əsərini yenidən əlimə götürürəm. F.Həsənqızının məhəbbətlə qələmə aldığı bioqrafik əsər "görkəmli poliqrafçı, bu sahəde Azərbaycanda yeganə alim olan Şəddat Cəfərovun həyat və yaradıcılığından, həmçinin keçdiyi şərəflə əmək yolundan bəhs edir. Taleyin hər üzünü görmüş bir insan haqqında olan bu toplu sözün həqiqi mənasında bədii əsər təsiri bağışlaşdır" (Bax: Fatma Həsənqızı "ACILI-ŞİRİNLİ GUNLƏR", 1994).

O, kənddə bir qız gördü

Bir baxımdan məhəbbət yuvalanın insan qəlbində. Günler-aylar, aylar-illərə qovuşur. Gənc Şəddat Cəfərov doğma yurda qonaq gedir: "Füzulinin nişanlısı Sevil üçün paltarkəsdi məclisi keçirilirdi".

(Bax: "Acili-şirinli günlər", səhifə 79)

"Fatma o vaxt Lənkəran Pedaqoji Texnikumunda təhsil alırdı. Yaxşı oxuyurdı. Tərbiyəli, ağlı və işgütər bir qız idi.

İstər ailədə, istərsə də məktəbdə onun xətrini çox istəyirdilər.

Fatma rəfiqəsi Seville daha çox dostluq edirdi. onuna xasiyyətləri tuturdu. Onlar bir-birlərinə elə bağlanmışdır ki, bir gün görməyəndə darihindirlər".

Şəddatın diqqətini cəlb edən ağbəniz, şabalıdı rəngli qırvırcı uzunsaqlı qız, sən demə, kəndin hörmətli adamı, SEYİDƏLİ Ağanın qızı, Məşədi Mirəlinin nəvəsi imiş.

(Bax: "Acili-şirinli günlər", səhifə 76)

Kitabdan ishar olur ki, Şəddat elə gəncliyindən zövqü-səfa sahibi olub. Ona nişan verilən, göstərilən çıçıkların arasından ən gözəlini bəyənib.

Bu əlamətdən görünür ki, Şəddat Muqdat oğlunun özü də uca Allahın

"Veteranlar xalqın qızıl fondudur".

Ümummilli Lider Heydər SSLİYEV.

Şəddat CSSFSSROV.

Nəfəsi-qəfləti şəfəqləndirir.

(Natella Asena)

Bakı-Moskva-Stalinqrad (Sankt Peterburg) - Ulyanovsk - Lənkəran - Kərmətük kəndi. Bəlkə də sırası bizi belli olmayan şəhərlərdə Şəddatla qoşa addimlayıb. Bu qoruyucu məlek dörd övladının atası Ş.Cəfərovu qara nəfsli qüvvələrdən qoruyub.

Gərmətük kəndi

Yuxarıda dediyimiz kimi Gərmətük kəndi 1914-1917-ci illərdə daşnaklar və onların üzənənraq havadarları tərəfindən yandırılıb, yağmalanıb, qarat olunub, əhalisinə divan tutulub, qız-gəlin, oğul-uşaq, qoca-qadın xüsusi qəddarlıqla qətl yetirilib. Sovetləşmə və kolkozlaşma prosesindən sonra Gərmətük kimi bir mədəniyyət ocağına ən alçaq bir manqurtu (Kəlbə adında) kənd sovetinin sədri qoyublar.

Bilavasito bu alçağın əli ilə Lənkəranın Gərmətük kəndinin el ağsaqqalları, mərd oğulları öz halal, ulu yurd yerlərindən tərkivətən olublar. Necə deyərlər, sürgün edilənlər. Sibirə, Orta Asiyənin ilan mələyən çöllərində min bir işgəncəyə, ağır fiziki və acı psixoloji depressiyaya məhkum olunublar.

Yazıcı Fatma Həsənqızının qələmə aldığı "Acili-şirinli günlər" əsərini oxuduqca oxucu halbahal olmaya bilmir...

SU RƏNGLİ İNSAN

seçiklərindəndir. Fatma xanımın adı əslinde MİRFATMAAdır. Üstündə Allahın lütfü olan insandır. Allahın lütf elədiyi ocağın övladı, deməli övliya anlamını ifadə edir. Mirfatma xanım övliya övladıdır. Allahın lütfü ilə mükafatlandırılara bu xanımın xeyir-duası ilə, həm onun başının sahibi Şəddat Cəfərov, həm övladları, həm də ona sədaqətli olanlar xoşbəxt olur (olurlar).

Deyilənə görə: Övliyalıq bəsiröt şüuru ilə görünür və anlaşıılır. Bu baxımdan Fatmeyi-Zəhra, Xanım Zeynəb, Mirməsüm Ağanın qardaşı qızı Xanım Qönçə, Seyid Həsən Ağanın qızı Seyid Səriyyə Ağa xatırlanır.

Mənə həm Xanım Qönçənin, həm Seyid Səriyyə Ağanın, həm də Mirfatma Xanımın mübarək əlini (əllərini) öpmək qismət olub.

QORUYUCU İLAHƏ

Mənim qənaatimə görə bizim ilk poliqrafçı alim Şəddat Cəfərov ŞƏSİYYƏT zirvəsinə, AĞSAQQAL əcalığına, məhz Xanım Mirfatma Bacının lütfünün sayəsində qalxıb. Ağzıduzu Mirfatma Xanımın əxlaqi, qəlibi, mənəvi həqiqətlər aləmi Elmi-Lədən kamil olma yolunun məktəbidir. Tanrıının bu həqiqət aləminin batını, camalı təki işqli, nurludur. Xeyirxahlıq zatından, qanından gəlir. Elə götürək qərib əllərdə, Ulyanovsk kimi nə-həng səhərdə Mirfatma Xanım rus ziyanlıları İləli Nur (Baqinya) çağırarmışlar.

Şəddat Cəfərovun QORUYUCU MƏLƏYİ Mirfatma xanım 80-ci illərin acı-ağrısını, 90-ci illərin kədərini, qəmini sevimli Şəddati ilə birgə bölüşüb. Dodağından əskik olmayan dualar Ulu Göyə ucalıb.

Deyilənə görə, Mirfatma xanımı bir yaxşılıq edənə, Allahdan nə yaxşılıqlar nəsib olub, bilənlər bilir. Uca Allah VAR ələsin Xanım Mirfatmani.

100 il əvvəl Lənkəranda erməni terroru 100 il əvvəl Lənkərana gələn bir dəstə əli silahlı erməni(ler) birini (guya ermənini) qətlə yetirib üstündə əvvəl, yalandan vay-sivən, qısqırıq, hay-küy salıblar. Sonra isə kəndlərə (əli silahlı) soxularaq qabaqlarına keçəni öldürüb, mallarını qarət edib, onları ailəqarışq, ev qarışq odayıb yandırıblar.

(Bax: "Acili-şirinli günlər", səhifə 5)

"Nəsibənin (Şəddat Cəfərovun anası-red.) atası Abuzor kişi də erməni quldurlarının qurbanı oldu. Nəsibəgin evini də

Mirfatma xanıma da elçiliyə Lalə xanım gedib.

Sovetləşmənin acı nübarını ilk dərən Hüseyin kişinin ailəsi olur. Kəlbə adlı bir satqın zamanın verdiyi bu fürsətdən istifadə edib, el Ağsaqqalı Hüseyini və oğlu Muqdat (Şəddatin atası) sürgünə göndərilib. Var-dövlətinə yağımalayıb. Evlərini uçurdur (uçurtdurur), dağıdır. Hətta, yarımçı evlərini da sökdürür. Quru düzənən ailədən qohum-əqrabalar uzaq gəzir. (Bax: "Acili-şirinli günlər", səhifə 7)

"Hüseyin mərdənə səslə soruşdu:

- Niyyə, a bala, günahım nədir?

- Günahın odur ki, kulaksan. Sibirə sürgün olunmalısan, - deyə birinci milis istehza ilə dilləndi.

Hüseyin: - Kulak olub hökumətə, xalqına nə ziyan vurmüşəm? Qazancının çoxunu eləcə dövlətə təhvil vermirməm? Məgər bu pisdir?

- Söz güləşdirmə, kişi - deyə ikinci milis acıqlanıb. O, üçüncü milisə işarə etdi. Üçüncü milis Hüseyinə yaxınlaşıb, onun qollarını arxadan qandalladı. Atasının vəziyyətinə dözə bilməyən Muqdat irəli addimladı:

- Atamı buraxın. O, yaşlıdır. Sibirin soyğuna dözə bilməz. Əvvəzdə mən gedərəm..."

Mənlik, mətinlik Şəddat Cəfərova ulularından, ən nəhayət, atası Muqaddadan qanla keçib. Dünyanın əşrəfi insan övladını tanımaq üçün, əvvəl onun özünü deyil, kimliyini tanımlasın. Öz məni, öz ulusu olmayandan Vətən, ailə, yurd təssübkeşəi ola bilməz. Həmin an Muqdat qəhrəmanlıq edir. Atasının əvəzindən Sibirə gedəcəyini bildirir. Lakin Kəlbə təkcə Muqdatı sürgünə göndərməklə kifayətənmir. Erməni qəsəbkarlarının növbəti fitnə-fəsadını "bolşeviklər" in adı altında yenə də daşnaklar həyata keçirir. Erməniləri Muğandan və Lənkərandan qovalayan 38 yaşlı general Həbib bəy Səlimov güllələnir.

(Bu barədə sonra - N.A.)

Hər bir dərdi, qəmi unutdur, sözündən qızılıq ətri gələn MİRFATMA Xanım olur. Onun ağ biləkləri Uca Göyə, Ulu Ərşə ucalanda qaratikanlar ocaqda atəşə rast gelir. Mirfatma xanımın mətin ana sözü, şəfqətli qadın səsi alçaqların başında ildirim təki çaxır. Ananın səsi, sözü Ərzin bağından keçir, Allah'a çatır.

Ananın bagından sözün kökləri,

Bəsirətli gözü od-alov törər.

Qədəmləri dəyən ulu göyləri,

Sanki nəhayətsiz faciələr, ağrı-acılar elə bizim millətin başına getirilməlidir. Hüseyin kişinin oğlu Muqdatın sürgündən qayıtdığı gecə, onu və ailəsimi əziz bildiyi xalası oğlu gecəynən kənddən çıxarıb, gəmi ilə Bakıya yola salması epizodu xüsusilə orijinal və təbii ləhvələrlə təsvir olunub...

Bakıda anadan olan balaca Şəddat (Cəfərov) xüsusi fərasəti zəhmətənən usaq olub. Valideynlərinin durumunu başa düşüb, anlayıb, dərk edib.

Nobel mükafatçısı Qabriel Qarsiya Markesin "Anlamaq səadəti" anlamı, elə Fatma Həsənqızının əsərində ehtiva olunur. 44 №-li məktəbdə fərqlənən Ş.Cəfərov ailənin maddi vəziyyətinə görə işləməyə məhkum olur.

Torpağı bərəkəti Gərmətükün milli sərvətləri sırasında oğul və qızları sıralanır. Bu gün Azərbaycanda kökü Gərmətükə bağlı onlarla ziyalı tanıramidsı. Onların hər biri Azərbaycan dövlətinə və Prezident İlham Əliyevə qəlbən bağlı insanlardır.

(Davamı var)

Natella ASENA,
AYB və AJB-nin üzvü, Müdafia
Nazirliyinin elan etdiyi "Hərbi
vətənpərvərlik və əssər
mənəvyyəti" nominasiyasının
BİRİNCİ mükafatının sahibi, "Qızıl
Qələm" mükafatı laureati.